

Bioforsk Rapport

Vol. 1 Nr. 170 2006

Beitekartlegging på Tjongsfjordhalvøya 2006

Svein Morten Eilertsen

Bioforsk Nord Tjøtta

Hovedkontor
Frederik A. Dahls vei 20,
1432 Ås
Tel.: 64 94 70 00
Fax: 64 94 70 10
post@bioforsk.no

Senternavn
Sted
Adresse
Tel.:
Fax: 64
@bioforsk.no

<i>Tittel/Title:</i> Beitekartlegging på Tjongsfjordhalvøya
<i>Forfatter(e)/Autor(s):</i> Svein Morten Eilertsen

<i>Dato/Date:</i> 04.12.2006	<i>Tilgjengelighet/Availability:</i> Åpen	<i>Prosjekt nr./Project No.:</i>	<i>Arkiv nr./Archive No.:</i>
<i>Rapport nr. Report No.:</i>	<i>ISBN-nr.:</i>	<i>Antall sider/Number of pages:</i> 12	<i>Antall vedlegg/Number of appendix:</i>

<i>Oppdragsgiver/Employer:</i> Inger Hansen	<i>Kontaktperson/Contact person:</i> Svein Morten Eilertsen
--	--

<i>Stikkord/Keywords:</i> Beitekartlegging, bærekapasitet, beiteverdi, sau	<i>Fagområde/Field of work:</i>
---	---------------------------------

<i>Sammendrag</i> Den 7. september 2006 ble det gjennomført befarings av utmarksbeitene på Tjongsfjordhalvøya. Hensikten med befaringsen var å kartlegge utmarksarealene og foreta en vurdering av områdets bærekapasitet for sau (antall sau/dekar utmarksbeite). Resultatene skulle inngå som en del av et større forskningsprosjekt som har forsøkt å kartlegge årsakene til tap av lam på Tjongsfjordhalvøya på grensen mellom kommunene Rødøy og Meløy. Arealberegning viser at utmarksbeiteområdet dekker ca 16.000 dekar (16 kvadratkilometer). På grunn av harde og sure bergarter på store deler av Tjongsfjordhalvøya, karakteriseres store deler av utmarka som mindre godt beite. Ut fra øvre tilrådelige antall sau per arealenhet på de forskjellige beitekvalitetene og fordelingen av utmarksarealene på Tjongsfjordhalvøya etter beitekvalitet er øvre tilrådelige dyretall beregnet til å være 866 sauer. Tiltak som krattrydding kan øke beitekapasiteten på Tjongsfjordhalvøya.
--

<i>Summary:</i>

<i>Land/fylke:</i>	Norge/Nordland
<i>Kommune:</i>	Rødøy/Meløy
<i>Sted/Lokalitet:</i>	Tjongsfjordhalvøya

Ansvarlig leder/Responsible leader

Prosjektleder/Project leader

Ronald Bjøru

Svein Morten Eilertsen

Innhold

1.	Sammendrag	3
2.	Innledning	4
3.	Metoder	5
4.	Resultater og diskusjon	6
4.1	Vegetasjonssoner	7
4.2	Vegetasjonssamfunn	7
4.3	Uproduktive areal	9
4.4	Beregning av beitekapasitet	9
4.5	Avbeittingsgrad	10
5.	Konklusjon	11
5.1	Tiltak for å øke beitekapasiteten	11
6.	Referanser	12

1. Sammendrag

Etter henvendelse fra prosjektleder Inger Hansen ved Bioforsk Nord Tjøtta, ble det den 7. september 2006 gjennomført befarings av utmarksbeitene på Tjongsfjordhalvøya. Hensikten med befaringsen var å kartlegge utmarksarealene og foreta en vurdering av områdets bærekapasitet for sau (antall sau/dekar utmarksbeite). Resultatene skulle inngå som en del av et større forskningsprosjekt som har forsøkt å kartlegge årsakene til tap av lam på Tjongsfjordhalvøya på grensen mellom kommunene Rødøy og Meløy. Arealberegning viser at utmarksbeiteområdet dekker ca 16.000 dekar (16 kvadratkilometer). Store deler av beiteområdet på Tjongsfjordhalvøya er mer eller mindre skogkledd. Det er kun de høyereliggende områdene fra Steintuva via Blåsfjellet til Teppfjellet en finner snaufjell. Ut fra kartleggingen der arealene ble inndelt i vegetasjonssamfunn, ble 4 000 dekar karakterisert som godt beite, 10 400 dekar som mindre godt og 1 600 dekar som stein, blokker og vatn.

Under beitekartleggingen 7. september ble det registrert at avbeittingsgraden varierte mye gjennom beiteområdet. I områder som var foretrukket av sauene (bl.a. Teppfjellet - Blåsfjellet) var vegetasjonen sterkt beitet ved at gras, halvgras og urter som sauene foretrekker i stor grad var nedbeitet. Andre steder var vegetasjonen svakt beitet.

På grunn av harde og sure bergarter på store deler av Tjongsfjordhalvøya, karakteriseres store deler av utmarka som mindre godt beite. Ut fra øvre tilrådelige antall sau per arealenhet på de forskjellige beitekvalitetene og fordelingen av utmarksarealene på Tjongsfjordhalvøya etter beitekvalitet er øvre tilrådelige dyretall beregnet til å være 866 sauer.

Det må bemerkes at det øvre anbefalte dyretallet forutsetter at sauene bruker hele arealet som beiteland. Ved å ta hensyn til usikkerheten i beitekartleggingen (unøyaktig inntegning av utmarksgjerdet, unøyaktig inntegning av grenser mellom vegetasjonstypene og lignende) kan det være beiteproduksjon for opp mot 950 sau. I somrer med dårligere vekstforhold (tørkeperioder, tidlig vekst avslutning om høsten) kan det øvre anbefalte dyretall være betydelig lavere. Dersom en ønsker å sikre bedre tilvekst på lammene og ha sikkerhet for at dyra finner beiteplanter i somrer med dårligere vekstforhold bør dyretallet ikke overstige 750 sau.

Gjennom skjøtsel og stell av utmarksbeitene vil det være mulig å øke beitekapasiteten på Tjongsfjordhalvøya betydelig. Beiteproduksjonen vil øke dersom krattskogen fjernes og det åpnes opp så lysforholdene i undervegetasjonen bedres. Tilsvarende bør en vurdere tilstanden på granskogen, og gjerne foreta kraftig tynning i områder der tilstanden på granplantene ikke tilsier framtidig kvalitetsproduksjon av tømmer (hyppige toppbrekk, dårlig tilvekst, flere topper på plantene og lignende).

2. Innledning

Etter henvendelse fra prosjektleder Inger Hansen ved Bioforsk Nord Tjøtta, ble det den 7. september 2006 gjennomført befarings av utmarksbeitene på Tjongsfjordhalvøya. Hensikten med befaringsen var å kartlegge utmarksarealene og foreta en vurdering av området bærekapasitet for sau (antall sau/dekar utmarksbeite). Resultatene skulle inngå som en del av et større forskningsprosjekt som har forsøkt å kartlegge årsakene til tap av lam på Tjongsfjordhalvøya på grensen mellom kommunene Rødøy og Meløy.

Bildet er tatt mot Ågskardet fra Teppfjellet og viser at det er innslag av granskog i lia over bebyggelsen (Foto Svein M. Eilertsen).

3. Metoder

Den 7. september 2006 ble store deler av utmarksbeitene i på Tjongsfjordhalvøya befart. Hensikten med befaringen var å kartlegge utmarksarealene og foreta en vurdering av områdets bærekapasitet for sau (antall sau/dekar utmarksbeite). Det ble foretatt befaringer i felt på følgende strekninger:

- Lysåsen - Storåsen - Teppfjellet - Blåsfjellet - Lysåsen.
- Langåsen - Steintuva - Blåsfjellet - Steinåsen - Risitoppen - Langåsen.
- Langs grensa av utmarksgjerdet øst for Djupdal over myrområdet og opp mot Steinåsen.
- Fra Åbotsvika og opp mot Middagsskardet.
- Lia over Ågvatnet opp mot Teppfjellet

Det aktuelle beiteområdet er avgrenset med sperregjerder. Sperregjerdene ble inntegnet på kart fra informasjon fra sauebrukerne. Det er foretatt en arealberegning med utgangspunkt i de aktuelle sperregjerdene. Arealberegningen er foretatt ved hjelp av GIS-programmet (geografiske informasjons systemer) ARC-GIS.

Vurderingen av arealets beiteverdi for sau bygger på vegetasjonskartleggingen som ble gjennomført høsten 2006. Vegetasjonskartleggingen er en kombinasjon av befaring i felt og tolking av flybilder. I tillegg ble geologisk berggrunnskart benyttet under arbeidet.

Inndelingen av vegetasjonen etter beiteverdi er foretatt etter metode beskrevet av Larsson og Rekdal (1997) og Rekdal (1998, 2001). På bakgrunn av forekomst og fordeling av vegetasjonstyper er beiteverdien klassifisert etter fire verdiklasser: *mindre godt beite*, *godt beite*, *meget godt beite* og *svært godt beite*. Fordelingen på de ulike arealtypene er foretatt etter en grov skala. Da det aktuelle området i hovedsak faller innenfor klassene mindre godt og godt beite, er disse to hovedklassene benyttet under beregningen av beitekapasitet for området.

Bildet er tatt fra Teppfjellet mot Ågvatnet og viser overgangen fra fjellvegetasjon, via fjellbjørkeskogen til plantefelt med gran (Foto Svein M. Eilertsen).

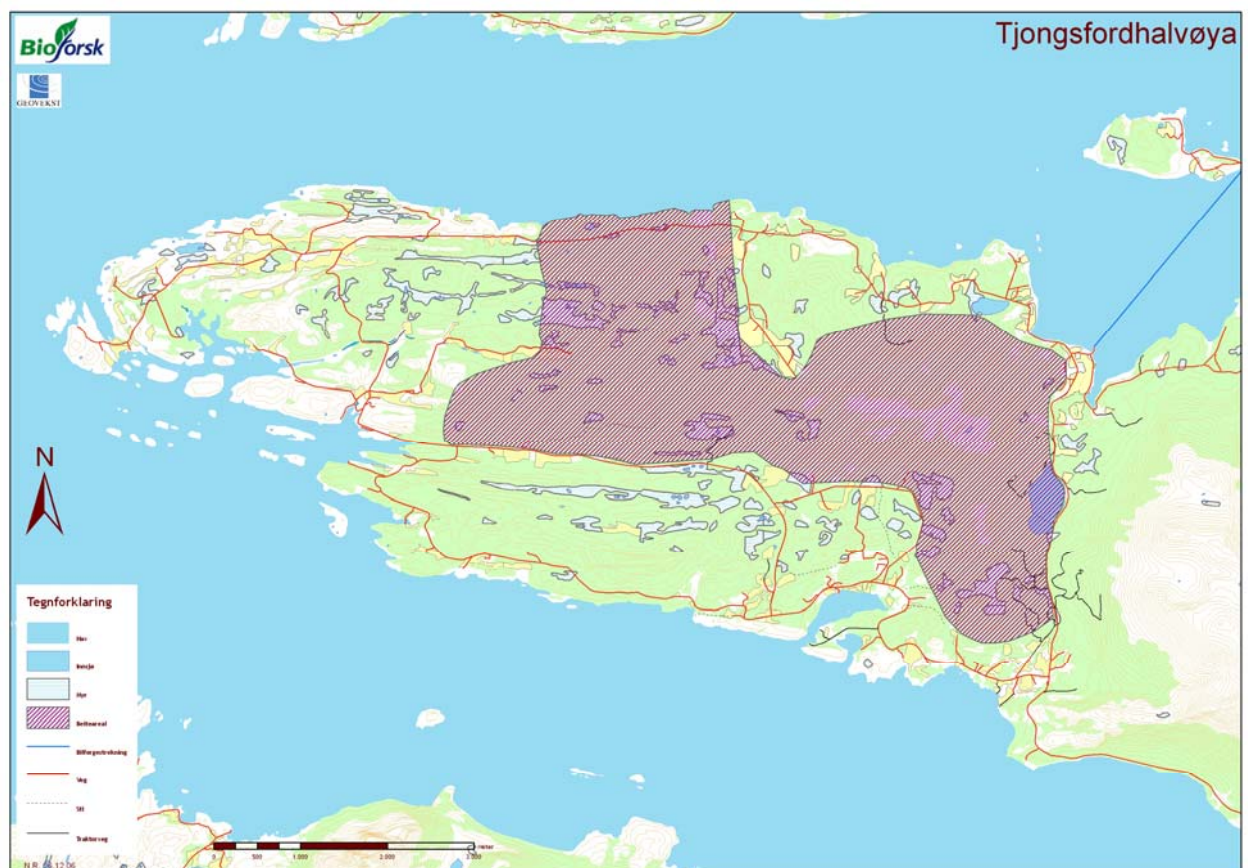
4. Resultater og diskusjon

Store deler av utmarksområdene på Tjongsfjordhalvøya består av omdannede bergarter. Gjennom store deler av området strekker det seg felt med gneiser, kvartsitt og amfibolitt fra vest mot øst. Dette er harde og sure bergarter som gir lite plantenæring. Det er også innslag av glimmergneis, glimmerskifer og ultramafiske bergarter (NGU, 1992). Glimmerskiferen er en løsere, lagdelt bergart som opphav til et mer næringsrikt jordsmonn. I de høyereliggende delene av beiteområdet som overveiende består av bratte fjell- og lihellninger (Blåsfjellet - Teppfjellet) er det begrenset oppsamling av lausmasser.

Arealberegning viser at utmarksbeiteområdet (figur 1) dekker ca 16.000 dekar (16 kvadratkilometer). I tabell 2 er det aktuelle arealet inndelt etter beiteverdi. Videre er det foretatt en reduksjon av beitearealet på områder med mye stein- og blokker i dagen samt åpent vatn. Dette arealet er tatt ut før beregning av totalt beiteareal (tabell 2).

Beiteområdet på Tjongsfjordhalvøya strekker seg fra havnivå i nord, gjennom et kupert landskap med flere høydedrag i retning øst - vest. Området strekker videre over høydedraget i retning øst vest langs midten av halvøya med toppen Blåsfjellet 398 m.o.h. som høyeste punkt og ned i lavlandet i sør.

På grunn av at beiteområdet på Tjongsfjordhalvøya stort sett ligger i lavlandet (under 200 m.o.h.) og ligger i et område eksponert mot kystklimaet, bli området tidlig snøbart på vår/ forsommeren. Dette betyr at vegetasjonsutviklingen (aldringsprosessene i plantene) går relativt raskt gjennom vekstsesongen og beitekvaliteten på plantene avtar mot sensommeren over store deler av beiteområdet.

Figur 1. Utmarksbeiteområdet på Tjongsfjordhalvøya.

4.1 Vegetasjonssoner

Store deler av beiteområdet på Tjongsfjordhalvøya er mer eller mindre skogkledd. Det er kun de høyereliggende områdene fra Steintuva via Blåsfjellet til Teppfjellet en finner snaufjell. Et stykke over skoggrensa opphører blåbær som samfunnsdannende plante, mens rishei overtar som dominerende vegetasjonstype i de høyesteliggende områdene. Der er også en del bart fjell, ur- og blokkmark i de høyeste områdene.

Skogvegetasjonen i området er dominert av blåbærbjørkeskog. Men det finnes enkelte små innslag av engbjørkeskog. Furuskog utgjør også et betydelig areal. Furuskogen forekommer på grunnlendt mark eller næringsfattige avsetninger. Det finnes flere granplantefelt i området, bl.a. i lia over Ågvatnet opp mot Teppfjellet, den sørvendte lia under Blåsfjellet og lia nord for Blåsfjellet. I tillegg er det flere små granplantefelt inne i beiteområdet. Det er flere store myrer i beiteområdet.

Bildet er tatt fra Teppfjellet og viser skaret mot Blåsfjellet. Vegetasjonen er dominert av lyngrik hei, med innslag av fjellbjørkeskog (Foto Svein M. Eilertsen).

4.2 Vegetasjonssamfunn

Under kartleggingen ble det ikke påvist engsamfunn som lågurt- og høgstaudeenger i fjellområdene på Tjongsfjordhalvøya.

Lavhei: De høyereliggende områdene med tynt og næringsfattig jordsmonn domineres av lavhei. Viktige arter er fjellkrekling, greplyng, mjølbær, tyttebær, rypebær, rabbesiv, geitsvingel og krypende dvergbjørk. Det er svært liten forekomst av beiteplanter i lavheiene og vegetasjonstypen karakteriseres som *mindre god*. Arealene kan likevel ha en viss verdi for sauen som "trivselsland" ved at sauen liker å streife gjennom området og bruker rabbene som hvileplasser.

Rishei: I overgangen mellom skog og fjellet dominerer risheiene. Flere utgaver av rishei forekommer, men de vanligste og dominerende artene er blåbær, smyle, fjellkrekling og dvergbjørk. Arter som skogstjerne, gullris og skrubbær er også vanlige. Risheier regnes vanligvis som gode beiter for sau og beiteverdien karakteriseres som *god*.

Lav- og lyngrik bjørkeskog: De høyere deler av bjørkeskogområdene på Tjongsfjordhalvøya domineres av lav- og lyngrik bjørkeskog. Dette er den fattigste av bjørkeskogstypene og opptrer på godt drenerte avsetninger eller grunnlendt mark. Innslag av furu forekommer mange steder i bjørkeskogen. Undervegetasjonen er dominert av lyngarter, særlig fjellkrekling, men også blokkebær, røsslyng og tyttebær er vanlig. Det er innslag av grasartene smyle og finnskjegg. På grunn av det lave innslaget beiteplanter karakteriseres beiteverdien som *mindre god*.

Blåbærbjørkeskog: Lenger nede i liene og på flatere områder der tilgangen på vann og næring er bedre dominerer blåbærbjørkeskogen. Det er innslag av rogn og furu og einer i busksjiktet. Undervegetasjonen er dominert av blåbær, smyle, skrubbær, fjellkrekling, fugletelg, stormarimjelle, gullris og hårfrytle. Det anslås at på halvparten av områdene med blåbærbjørkeskog var det et betydelig innslag av grasarter og beiteverdien karakteriseres som *god*. På den resterende blåbærbjørkeskogen var innslag av grasarter mindre og beiteverdien karakteriseres som *mindre god*.

Under kartleggingen ble det påvist fragmenter av engbjørkeskog på Tjongsfjordhalvøya. Beiteverdien vurderes som er *god*, men forekomsten av vegetasjonstypen er liten.

Furuskog: På godt drenerte avsetninger eller grunnlendt mark er det innslag av lav- og lyngrik furuskog. Karakteristisk for vegetasjonstypen er småvokst furu, med betydelige innslag av bjørk. Undervegetasjonen er dominert av fjellkrekling, røsslyng, blokkebær og skrubbær. Det er spredte forekomster av grasartene smyle og finnskjegg. På fuktige områder vokser kvitlyng. Bjønnskjegg og molte. På tørrere områder vokser tyttebær og blokkebær. På grunn av det lave innslaget beiteplanter karakteriseres beiteverdien som *mindre god*.

Bildet er tatt fra høyden mellom Steinåsen og Blåsfjellet mot nord og viser åpen furuskog (Foto Svein M. Eilertsen).

Granskog: Granskogen i det kartlagte området dreier seg om plantefelt som har blitt etablert i lauvskog. I områdene med åpen granskog er det innslag av blåbær, smyle, skrubbær, fjellkrekling, fugletelg, stormarimjelle og gullris i undervegetasjonen. I de tetteste plantefeltene blir det bare igjen et bunnsjikt av skyggetålende moser eller et strølag av barnåler. Samlet sett karakteriseres beiteverdien som *mindre god*.

Fuktskog: I overgangen mellom myrene og de tørre fastmarkskogene finner er fuktskog. Fuktskog inneholder både arter fra myr og fastmarkvegetasjon. På Tjongsfjordhalvøya er det både bjørke- og furudominerte arealer. I feltsjiktet dominerer blåtopp, bjønnskjegg og torvull. I tillegg er det stor dekning av røsslyng. På artsrike områder er skrubbær, smyle, finnskjegg stjernestarr og hengeving vanlig. Det var også innslag av rome i området. På grunn av lite innslag av grasarter karakteriseres beiteverdien som *god* til *mindre god*.

Myrskog: På overgangen mellom myrer og fastmark er det en kantsone med innslag av myrskog. Vegetasjonstypen har et spredt kortvokst tresjikt av furu med forekomst av bjørk i tillegg. Røsslyng, krekling, blokkebær, torvull, bjønnskjegg og molte dominerer feltsjiktet. På grunn av det lave innslaget beiteplanter karakteriseres beiteverdien som *mindre god*.

Myr: Forekomsten av gras og andre arter med høy beiteverdi er liten på myrene på Tjongsfjordhalvøya. Generelt karakteriseres derfor beiteverdien av myrområdene som *mindre god* for beiteområdet.

Bildet er tatt langs utmarksgjerdet øst for Djupdal og viser tydelig at beitedyr har utnyttet myrrealene som beiter (Foto Svein M. Eilertsen).

4.3 Uproduktive areal

Det er vurdert at 20 % av arealet rundt Steintuva, Blåsfjellet og Teppfjellet er dekket av steiner og blokker. Det er flere vatn og svært våte myrer innenfor utmarksbeiteområdet på Tjongsfjordhalvøya. Lite areal innenfor beiteområdet er dekt av bygninger, veger og lignende. Samlet for hele beiteområdet på Tjongsfjordhalvøya utgjør vatn, steiner og blokker 10 % av arealet.

4.4 Beregning av beitekapasitet

Den eneste systematiske redskapen for å vurdere kvalitet av utmarksbeiter er en inndeling av vegetasjonsdekket i vegetasjonstyper. Utgangspunktet for dette er at artssammensetning, planteproduksjon og næringsinnhold i plantene innenfor hver vegetasjonstype varierer lite fra lokalitet til lokalitet og innenfor et avgrenset område. Beiteverdien for den enkelte vegetasjonstype vil i første rekke være avhengig av faktorene:

1. Produksjon av beiteplanter (kg tørrstoff per dekar)
2. Næringsverdi (forenheter per kg tørrstoff)
3. Utnyttingsgraden (hvor stor del av plantemassen som dyra tar opp).

Både produksjon og næringsverdi er i stor grad målbare faktorer. Utnyttingsgraden er mer usikker da denne henger sammen med beitevanene til den enkelte dyrearten. Dyra sitt valg av beiteplante og område vil også bli påvirket av faktorer som tilgjengelighet, mulighet for lys, fordeling av vegetasjon i høydesoner, variasjon i vegetasjon, beitetrykk, årstid, værforhold, plassering av saltsteiner m.m.

Det finnes lite forskning rundt beiteverdien til de enkelte vegetasjonstypene. Dette gjelder både produksjon og næringsverdi, men særlig dyras næringsopptak varierer mellom de ulike vegetasjonstypene. Høyest opptak får en på de beste vegetasjonstypene. Tabell 1 viser forslag til dyretall på utmarksbeite med ulik kvalitet. Tabellen er omarbeidet av Rekdal (2002) etter Tveitnes (1949). Ut fra tabellen ser en at det ikke er tilrådelig med et beitetrykk på høyere enn 76 sau/km² på godt beite. Tilsvarende bør ikke beitetrykket være over 54 sau/km² på mindre godt beite (tabell 1).

Tabell 1. Beitekapasitet for sau på fjellbeite med ulik kvalitet omarbeidet av Rekdal (2002) etter Tveitnes (1947).

Kvalitet	Sau per km ²	Dekar per Sau	Føropptak i f.e. per dekar		
			80 dager	100 dager	120 dager
Mindre godt beite	33-54	30-19	2,6-4,3	3,3-5,4	4,0-6,5
Godt beite	55-76	18-13	4,4-6,1	5,5-7,6	6,6-9,1
Svært godt beite	77-108	13-9	6,2-8,6	7,7-10,8	9,2-13

Ut fra kartleggingen der arealene ble inndelt i vegetasjonssamfunn, er det i tabell 2 foretatt en fordeling av arealene i henholdsvis godt (rishei, engbjørkeskog og halvparten av blåbærbjørkeskogen) en og mindre godt beite.

Tabell 2. Inndeling av utmarksbeitearealet på Tjongsfjordhalvøya etter beitekvalitet.

Fordeling på areal typer (beitekvalitet og tilgjengelighet)	
Mindre godt beite	10 400 dekar (10,4 km ²)
Godt beite	4 000 dekar (4,0 km ²)
Stein og blokker og vatn	1 600 dekar (1,6 km ²)

4.5 Avbeittingsgrad

Det er mot slutten av beiteperioden at områdets beitekapasitet er mest kritisk. Dette fordi produksjonen av beiteplanter faller mot høsten. I tillegg øker forbeholdet til lammene med økende størrelse utover sommeren. Knapphet på beite vil derfor først og fremst oppstå mot slutten av beitesesongen. En vurdering av avbeittingsgrad i slutten av sesongen kan derfor gi en god indikasjon på beitetrykket. Bjørklund og Rekdal (2002) brukte følgende 5-delte skala for vurdering av beitetrykket:

1. Ikke beitet: Vegetasjonen viser ikke spor etter beiting.
2. Svakt beitet: Tydelige beitespor, men lite av samlet vegetasjon er beitet bort.
3. Godt beitet: Vegetasjonen er sterkt beitepreget, men ikke snaubeitet.
4. Sterkt beitet: Mye av vegetasjonen er beitet bort, men bare flekkvis nedgnagd.
5. Svært sterkt beitet: Vegetasjonen er godt nedgnagd og har et "slitt" preg med innslag av gulna gras og mye husdyrgjødsel på marka.

Under beitekartleggingen 7. september ble det registrert at avbeittingsgraden varierte mye gjennom beiteområdet. I områder som var foretrukket av sauene (bl.a. Teppfjellet - Blåsfjellet) var vegetasjonen sterkt beitet ved at gras, halvgras og urter som sauene foretrekker i stor grad var nedbeitet. Andre steder var vegetasjonen svakt beitet.

5. Konklusjon

På grunn av harde og sure bergarter på store deler av Tjongsfjordhalvøya, karakteriseres store deler av utmarka som mindre godt beite. Ut fra øvre tilrådelige antall sau per arealenhet på de forskjellige beitekvalitetene (tabell 1) og fordelingen av utmarksarealene på Tjongsfjordhalvøya etter beitekvalitet (tabell 2) er øvre tilrådelige dyretall beregnet til å være 866 sauer (tabell 3).

Tabell 3. Anbefalt øvre dyretall for sau på det delvis inngjerdete arealet på Nordnesøy.

Beiteareal etter reduksjon pga steiner og blokker i dagen	
Mindre godt beite	10,4 km ² á 54 sau = 562 sau
Godt beite	4,0 km ² á 76 sau = 304 sau
Øvre dyretall	866 sau

Det må bemerkes at det øvre anbefalte dyretallet forutsetter at sauene bruker hele arealet som beiteland. Ved å ta hensyn til usikkerheten i beitekartleggingen (unøyaktig inntegning av utmarksgjerdet, unøyaktig inntegning av grenser mellom vegetasjonstypene og lignende) kan det være beiteproduksjon for opp mot 950 sau. I somrer med dårligere vekstforhold (tørkeperioder, tidlig vekst avslutning om høsten) kan det øvre anbefalte dyretall være betydelig lavere. Dersom en ønsker å sikre bedre tilvekst på lammene og ha sikkerhet for at dyra finner beiteplanter i somrer med dårligere vekstforhold bør dyretallet ikke overstige 750 sau.

5.1 Tiltak for å øke beitekapasiteten

Gjennom en aktiv beitebruk, kan det være plass til flere dyr enn 866 sau på utmarksbeitene på Tjongsfjordhalvøya. Et høyt dyretall på forsommeren vil sikre god avbeiting på forsommeren og sikre at en får gjenvekst av beiteplanter. Arter som tåler å bli beitet flere ganger gjennom vekstsesongen kommer best ut. Dette er i hovedsak gras og halvgras som har vekstpunktet så nært bakken at det ikke blir skadet ved beiting. Planter som dyra ikke liker, eller er så lavtvoksende at de unngår å bli beitet blir også favorisert. Lyng, lav og høge urter taper i konkurransen, først og fremst fordi de ikke tåler tråkk som følger med beitinga. Områder som gjennom lengre tid har vært utsatt for beiting eller slått vil få grasrik, englignende vegetasjon.

Dersom en lar et høyt antall dyr beite i utmarka i for- og midtsommerperioden, bør dyretallet reduseres når planteveksten avtar fra sensommeren og utover. Dette for å sikre at de gjenværende dyra finner tilstrekkelig med beiteplanter. Dette krever aktive brukere som følger med planteveksten og avbeitingen i utmarka.

Gjennom skjøtsel og stell av utmarksbeitene vil det være mulig å øke beitekapasiteten på Tjongsfjordhalvøya betydelig. I store deler av de befarte lavlandsområdene som består av tett bjørkeskog/-kratt på fastmark vil beiteproduksjonen øke dersom krattskogen fjernes og det åpnes opp så lysforholdene i undervegetasjonen bedres. Avstanden mellom bjørketrærne bør være 3-4 meter. Dette vil føre til en endret vegetasjonssammensetning. Ulike arter gras vil begynne å dominere arealene og beiteproduksjonen øker. Tilsvarende bør en vurdere tilstanden på granskogen, og gjerne foreta kraftig tynning i områder der tilstanden på granplantene ikke tilsier framtidig kvalitetsproduksjon av tømmer (hyppige toppbrekk, dårlig tilvekst, flere topper på plantene og lignende).

Beitekapasiteten på Tjongsfjordhalvøya kan også økes dersom en sikrer at hele området utnyttes som beiter for sau. Dette kan bl.a. gjøres ved at en aktivt fører sauene inn i områder som blir lite beitet, samtidig som en plasserer saltslikkesteiner i disse områdene.

6. Referanser

- Bjørklund, P.K. & Rekdal, Y. 2002. Vegetasjon og beite i Sagfjorden beiteområde. NIJOS Rapport 9/2002. 54 sider.
- Fremstad, E. 1997. Vegetasjonstyper i Norge. NINA Temahefte 12. Trondheim, 279 s.
- Larsson, J.Y. & Rekdal, Y. 1997. Veiledning I vegetasjonskartlegging M 1:50 000. Norsk institutt for jord- og skogkartlegging. Ås.
- NGU 1992. Norges Geologiske Undersøkelser, *Berggrunnskart 1:250.000*.
- Rekdal, Y. 1998. Utmarksbeite. Kartlegging av vegetasjon og vurdering av beiteverdi. Forelesningsnotat. 17 sider.
- Rekdal, Y. 2001. Husdyrbeite i fjellet. Vegetasjonstypar og beiteverdi. NIJOS rapport 7/2001. Ås, 49 s.
- Tveitnes, A. 1949. Norske fjellbeite. Bind II. Det Kgl. Selsk. For Norges vel. Oslo. 167 sider.